

АЛЬТЕРНАТИВНА МОДЕЛЬ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЩОДО ВІДОБРАЖЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

ПРИНА ВЛАСОВА,

кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку

Донецького національного університету економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського

Стаття присвячена дослідженню методики та методології обліку розрахункових операцій у системі бухгалтерських рахунків. Проведено оцінку побудови структури плану рахунків бухгалтерського обліку, розроблені рекомендації щодо її удосконалення.

Ключові слова: розрахунки, заборгованість, бухгалтерські рахунки, модель плану рахунків, клас рахунків.

Постановка проблеми та стан її вивчення. Застосування комп'ютерної техніки вносить зміни в організацію та технологію бухгалтерського обліку, обумовлені розвитком способів обробки первинних облікових даних, високою швидкістю надання звітної інформації через раціональне впорядкування облікових даних, одноразове їхнє одержання й багаторазову передачу й використання. Огляд наявних на українському ринку комп'ютерних програм свідчить, що в практичній обліковій роботі підприємства використовують програми, які хоча й відрізняються виконанням, способами настроювання, інтерфейсом, але побудовані за однією моделлю: уніфікація даних і їхнє представлення відбивається в системі рахунків методом подвійного запису, ускладнюється й доповнюється спеціальними функціями, що необхідні для відображення специфіки операцій на різних ділянках обліку.

У цих умовах бухгалтерські рахунки набувають великого значення, оскільки вони є першим і єдиним інструментом, що отримує та утримує інформацію про той чи інший факт фінансово-господарської діяльності підприємства. Від того, наскільки правильною буде ця інформація, залежатиме можливість подальшого її використання, гнучкість та мобільність усієї автоматизованої інформаційної системи управління.

Кожне підприємство, формуючи власну автоматизовану інформаційну систему, вільне обирати кількість та назви рахунків за бажанням, необхідністю та технічними можливостями. Обмеженнями в цьому випадку може бути лише законодавчо затверджений план рахунків та вимога щодо обов'язкового затвердження робочого плану рахунків підприємства в наказі про облікову політику.

Питання вдосконалення методологічної основи відображення інформації про розрахунки в системі обліку розглядають сьогодні багато науковців, серед яких слід назвати А. Бородкіна, Ф. Бутиця, Н. Малюгу. Однак деякі проблеми так і лишаються невирішеними.

Разом із тим, існує проблема вдосконалення порядку систематизації інформації про стан розрахунків у системі обліку за допомогою бухгалтерських рахунків.

Метою статті є виявлення недоліків в існуючому порядку записів інформації про розрахунки на бух-

галтерських рахунках, обґрунтування пропозиції щодо вдосконалення такої методики.

Конкретизуємо вирішення поставленої мети такими **завданнями**:

- 1) виконати аналіз висвітлення проблеми в науковій літературі та на сторінках періодичної преси;
- 2) дати оцінку методиці бухгалтерських записів інформації про розрахунки;
- 3) виявити недоліки та протиріччя, що існують на сьогодні;
- 4) висловити та обґрунтувати власні пропозиції щодо вдосконалення порядку обліку розрахункових операцій.

Об'єктом нашого дослідження є розрахунки та порядок розкриття інформації про них за допомогою бухгалтерських рахунків, який ґрунтується на вимогах Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу. Розрахунки - це система взаємовідносин між юридичними і фізичними особами у зв'язку з проведенням платежів за грошовими вимогами й зобов'язаннями, що виникають при здійсненні товарних і нетоварних операцій.

Виходячи із цього, об'єктами обліку в процесі проведення розрахункових операцій називаємо:

- по-перше, рух коштів і товарів, робіт, послуг, які формують дебетовий і кредитовий обороти;
- по-друге, стан розрахунків на якусь певну дату, тобто сальдо - або дебетове, або кредитове. Саме воно є чи не найважливішою інформацією, бо формує дебіторську й кредиторську заборгованість, яка в свою чергу, відображається в активі й пасиві балансу й визначає фінансове становище підприємства.

Як ми зазначали в попередніх статтях [6, с. 13], поняття розрахунків не міститься в жодному нормативному документі. Це тим більш незрозуміло, якщо уважно придивитися на план рахунків бухгалтерського обліку.

У діючому плані рахунків інформація про розрахункові операції представлена рахунками таких класів: 1 "Необоротні активи", 3 "Грошові кошти, розрахунки та інші активи", 5 "Довгострокові зобов'язання", 6 "Поточні зобов'язання".

№ 4 (111) травень-червень 2011 р.

Перелік рахунків, які призначені для обліку заборгованості, такий: 21 синтетичний рахунок (рахунки першого порядку), 64 субрахунки (рахунки другого порядку), що є нормативно затвердженими. Крім того, кожне підприємство вільне доповнювати їх субрахунками третього й четвертого порядків для відображення власної специфіки та задоволення своїх потреб в інформації.

Зауважимо, що така велика кількість рахунків розподілена серед чотирьох різних класів. Причому, якщо виходити з назви класів рахунків, то для розрахунків має бути призначений лише 3-й клас, а якщо з назви безпосередньо рахунків, то діючих "Розрахунки з ..." налічується аж тридцять.

Як зазначає професор А. Бородкін, "аналіз наукового рівня і практичної спрямованості плану рахунків дозволяє зробити висновок про те, що в його формуванні та побудові є ряд істотних недоліків. При формуванні плану рахунків не врахована жодна наукова концепція групування синтетичних рахунків за класами залежно від економічного змісту облікової інформації, а тому її неможливо визнати повністю успішною" [1, с. 12].

Для того, щоб погодитись чи заперечити це твердження, уважаємо за необхідне з'ясувати, що розуміють під такими поняттями, як "рахунок" та "план рахунків", визначити вимоги, які ставлять перед ними.

План рахунків - це систематизований перелік рахунків, який визначає побудову всієї системи бухгалтерського обліку на підприємстві.

Рахунок - це найважливіший елемент методу бухгалтерського обліку, значення якого проявляється в тому, що, по-перше, бухгалтерські рахунки - це спосіб вторинного відображення господарських операцій і тих змін, які вони викликають; по-друге, бухгалтерські рахунки - це спосіб систематизації та групування активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій за їхньою економічною однорідністю; по-третє, бухгалтерські рахунки - це спосіб накопичення та узагальнення інформації про наявність та рух коштів [8, с. 52, 88].

Ф. Ф. Бутинець та Н. М. Малюга, характеризуючи план рахунків, розуміють його як систему бухгалтерських рахунків, що передбачає їх кількість, групування й цифрове позначення залежно від об'єктів і мети обліку й визначає таку організацію бухгалтерського обліку, яка дозволяє отримати інформацію для управління, контролю в інтересах власників, органів державного управління та інших зацікавлених осіб. Він є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденції рахунків) [2, с. 23].

План рахунків бухгалтерського обліку являє собою класифікатор загальної номенклатури синтетичних показників бухгалтерського обліку. Це облікова модель, яка складає основу всієї інформаційної системи бухгалтерського обліку, необхідної для управління виробництвом [1, с. 12].

Таким чином, можна визначити мету та завдання плану рахунків. Він використовується для впорядкування змісту економічної інформації про господарські засоби та джерела їх утворення, господарські процеси, забезпечення зацікавлених користувачів різнобічною інформацією, необхідною для планування, управління та контролю за виконанням завдань, а також для правильної та чіткої побудови й організації бухгалтерського обліку.

У міжнародній практиці не існує вимог до змісту плану рахунків. Підприємства користуються свободою в їх побудові залежно від розмірів, специфіки діяльності та необхідної деталізації інформації.

Т. Н. Малькова робить такий висновок з приводу формування планів рахунків у зарубіжних країнах: "Основою будь-якого сучасного плану рахунків незалежно від національної облікової системи є його розподіл на рахунки фінансового та управлінського обліку з конкретизацією перших на класи активів, зобов'язань, капіталу, доходів та витрат відповідно до елементів звітності. Конкретний перелік, послідовність, назви рахунків, субрахунків та аналітичних рахунків залежать від національних стереотипів" [3, с. 117].

Така думка склалася на основі вивчення та узагальнення досвіду побудови планів рахунків багатьох країн. "У плані рахунків - єдиному / професійному - кожен рахунок має найменування та шифр, а рахунки об'єднані в класи (групи, розділи). Наприклад, єдиний план рахунків Франції містить 9 класів, із них два останні класи призначені для управлінського (аналітичного) і забалансового обліку; Африканської ради з обліку - 9 класів, у тому числі 9-й містить аналітичні рахунки. Єдиний план рахунків Бельгії має 10 класів (0-9), із них 8-й та 9-й відведено для управлінського обліку, Греції - 10 класів, із них 9-й та 10-й - управлінські та забалансові рахунки. Французький план рахунків впливають на інші, і частина сучасних планів рахунків наслідують його принципи. Він рекомендований КМСФЗ (Комітетом з міжнародних стандартів фінансової звітності) і комісією ЄС до застосування. План рахунків Африканської ради з обліку також рекомендований міжнародними організаціями країн, що розвиваються, для Південно-Східної Азії та Близького Сходу.

На сьогодні існує понад 100 національних планів рахунків країн континентальної та південноамериканської облікових моделей. Але ряд країн не застосовують їх. У Фінляндії він відсутній і затверджені лише рекомендації для його розробки компаніями: рахунки повинні бути значущі, деталізовані, а їх зміст може змінюватись відповідно до розвитку діяльності підприємства. На практиці плани рахунків фінських компаній визначаються комп'ютерними програмами. Наприклад, план рахунків програми "Datev" Німеччини включає 77 груп, містить бухгалтерські та статистичні рахунки і відзначається великим переліком аналітичних рахунків. У Японії єдиний план рахунків відсутній. У Китаї рекомендуються два плани рахунків, що розроблені для акціонерних товариств та інших комерційних компаній.

Професійні плани рахунків у країнах британо-американської облікової моделі розробляються компаніями самостійно та при загальних вихідних принципах відзначаються різноманіттям. У США функціонує більше 70 галузевих планів рахунків. Плани рахунків можуть бути закладені в комп'ютерні програми та складаються їхніми розробниками [3, с. 116-117].

Підставою для побудови плану рахунків є їхня класифікація, яка повинна відповідати певним вимогам, наприклад, таким, які сформулював І. Ф. Шеру [7, с. 297]:

- 1) бути всеохопною, повною, тобто всі господарські процеси, засоби та джерела повинні отримати відображення на рахунках;
- 2) пристосована до особливостей підприємства;
- 3) правильно та відповідно до законів відображати юридичну структуру коштів;
- 4) передбачати розташування облікових об'єктів за матеріальними категоріями, господарськими процесами та ліквідністю майна;
- 5) пристосована до подальшого розподілу рахунків та їх послідовного укрупнення.

Підставою для побудови плану рахунків є їх класифікація за економічною ознакою. При цьому врахову-

ються характер відображення інформації на рахунках, їх будова, призначення та інші відмінні риси.

В Україні діє єдиний план рахунків бухгалтерського обліку для всіх підприємств незалежно від виду діяльності та форми власності (крім банків та бюджетних установ).

Структура діючого плану рахунків зорієнтована на потреби складання фінансової звітності, тому в ньому чітко розмежовано балансові та номінальні рахунки, які застосовуються для обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності.

Балансові рахунки побудовані таким чином, щоб їх сальдо відповідало сумам, які відображаються в статтях балансу. При цьому такі рахунки об'єднані в класи згідно з розділами активу й пасиву балансу. Показники розділів активу балансу заповнюються на підставі даних рахунків класів 1-3, показники розділів пасиву балансу - на підставі даних рахунків класів 4-6.

Тепер спробуємо знайти пояснення, чому рахунки для обліку розрахункових операцій розподілені по класах саме так? Перший та п'ятий класи містять рахунки, призначені для обліку довгострокової заборгованості, третій та шостий - короткострокової або поточної. Рахунки 1 і 3 класів призначені для відображення дебіторської заборгованості, 5 і 6 - кредиторської.

Як бачимо, пріоритет при систематизації рахунків було віддано саме їхнім сальдо, незважаючи на обороти, хоча вони і є вирішальними при групуванні рахунків по класах.

На нашу думку, це не є правильним, бо не відповідає економічній сутності розрахунків. Заборгованість має статичний характер, вона виникає на якийсь момент часу, а розрахунки, що формують заборгованість, - це динамічний процес, який триває постійно. Саме на це й необхідно спиратися, групуючи рахунки по класах.

Звернемось до Інструкції [3], у якій повинні бути розкриті характеристика рахунків та порядок їх використання. Вона також містить низку істотних недоліків, серед яких відзначимо такі.

Інструкція виступає нормативним документом, і тому мала б чітко визначати тип кожного рахунку - активний, пасивний, активно-пасивний чи контрарний. На жаль, такого чіткого розмежування немає. Наприклад, щодо рахунків шостого класу зазначено, що рахунки 63, 64, 65, 68 можуть мати як дебетове, так і кредитове сальдо. Але такої вказівки немає стосовно рахунків третього класу, тому бухгалтери повинні спиратися лише на характеристики кожного рахунку, які теж потребують уточнення.

Даючи характеристику рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками", Інструкція зазначає, що він є активним. Це можна пояснити тим, що для розрахунків із покупцями у формі авансу призначений спеціалізований рахунок 681 "Розрахунки за авансами отриманими". Але, як свідчить практика, багато підприємств працюють за так званою схемою "планових платежів", коли протягом звітного періоду контрагенти виконують свої зобов'язання, і лише в кінці звітного періоду (місяця) зв'язують дані, за результатами чого визначають тип заборгованості. Тобто в цьому випадку неможливо однозначно визначити, яким є платіж - авансовим чи ні. Таким чином, якщо підприємство буде чітко дотримуватись вимог Інструкції, йому необхідно буде грошову частину договору обліковувати на рахунку 681, а товарну частину - на рахунку 36, а вже потім робити залік. Це не зовсім коректно та зручно для бухгалтера й не відповідає сутності розрахункових операцій. Така методика не дає повного уявлення про стан розрахунків із конкретним покупцем, потребує робити

більше записів по рахунках і, як наслідок, підвищує можливість помилок.

Ще один недолік полягає в тому, що для розрахунків за іншими операціями призначено два рахунки 377 "Розрахунки з іншими дебіторами" та 685 "Розрахунки з іншими кредиторами". При цьому для рахунку 685 передбачена можливість двох сальдо, а 377 - ні, тобто виходить така ж сама ситуація як і з 36 та 63 рахунками. Ще виникає запитання, яким чином розподіляти між ними тих контрагентів, у яких на різні періоди сальдо може бути і дебетовим, і кредитовим - переводити їх з рахунку на рахунок, виходячи з їхньої назви? Це також незручно. Така методика повинна бути змінена і в Інструкції зроблені відповідні уточнення та пояснення.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що групування рахунків для обліку розрахунків за класами в діючому плані рахунків відзначається такими недоліками: створює проблеми бухгалтеру при виборі бухгалтерського рахунку для відображення розрахунків із тим чи іншим контрагентом; передбачає можливість помилок при формуванні балансу; ускладнює процес підготовки оперативної інформації для потреб управління.

Із цього приводу доцільно звернути увагу на порядок розташування бухгалтерських рахунків у плані рахунків Російської Федерації. Він містить 60 синтетичних рахунків, розподілених по восьми розділах. Розділи "відповідають стадіям кругообігу капіталу організації, що полегшує аналіз інформації, яка формується на рахунках" [4, с. 65-69]. У кожному розділі рахунки доволі чітко групуються за приналежністю до формування фінансових звітів. Такий самий принцип покладено в основу і в українському плані рахунків бухгалтерського обліку. Однак рахунки для обліку розрахункових операцій у російському плані рахунків виділені в окремому розділі VI "Розрахунки" (рис. 1).

Розділ містить 13 рахунків, які поділяються на п'ять груп за видами розрахунків: група А - комерційні розрахунки; група Б - зобов'язання за кредитами за позиками; група В - розрахунки за обов'язковими платежами; група Г - розрахунки з персоналом; група Д - інші розрахунки. На рахунках групи Б і В відображаються зобов'язання та кредиторська заборгованість, на рахунках інших груп - розрахунки як із кредиторами, так і з дебіторами [4, с. 69-70].

Із цього випливає висновок, що при формуванні рахунків та побудові плану рахунків необхідно враховувати можливість взаємозв'язків між ними, тобто передбачати кореспонденції або бухгалтерські проводки з приводу їхньої коректності та раціональності. Однак це положення не підтверджується, якщо дослідити кореспонденції рахунків з приводу відображення розрахункових операцій.

Зважаючи на дослідження принципу групування рахунків для обліку розрахункових операцій по класах плану рахунків активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій та викриті недоліки, вважаємо за необхідне рекомендувати внесення до нього коректив.

Виходячи з викладеного вище, доречніше визначити для розрахунків уже існуючі класи 5 та 6, вилучити рахунки по заборгованості з 1 та 3 класів і доповнити їх у 5 та 6. У п'ятому класі згрупувати рахунки, які обліковують довгострокову заборгованість, у шостому - короткострокову.

Беручи до уваги те, що при здійсненні розрахунків можливо виникнення як дебіторської, так і кредиторської заборгованості, вважаємо, що і п'ятий, і шостий класи повинні містити й активні, і пасивні, й активно-пасивні рахунки.

Розділ VI "Розрахунки"			
А	60 "Розрахунки з постачальниками та підрядчиками"	62 "Розрахунки з покупцями та замовниками"	63 "Резерви за сумнівними боргами"
Б	66 "Розрахунки за короткостроковими кредитами та позиками"	67 "Розрахунки за довгостроковими кредитами та позиками"	
В	68 "Розрахунки за податками та платежами"	69 "Розрахунки за соціальним страхуванням та забезпеченням"	
Г	70 "Розрахунки із персоналом за оплатою праці"	71 "Розрахунки з підзвітними особами"	73 "Розрахунки з персоналом за іншими операціями"
Д	75 "Розрахунки із засновниками"	76 "Розрахунки з різними дебіторами та кредиторами"	79 "Внутрішнь-господарські розрахунки"

Рис. 1. Рахунки розділу VI "Розрахунки" плану рахунків Російської Федерації.

Розроблені нами пропозиції щодо вдосконалення плану рахунків представлені в таблицях 1 і 2.

Таблиця 1. - Рекомендований план рахунків (фрагмент)

Клас 5. ДОВГОСТРОКОВІ РОЗРАХУНКИ						
Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)			Сфера застосування	Аналог у діючому плані рахунків
Код	Назва	Код	Ознака	Назва		
50	Довгострокові позики	501	П	Довгострокові кредити банків у національній валюті	Усі види діяльності	Той самий
		502	П	Довгострокові кредити банків в іноземній валюті		
		503	П	Відстрочені довгострокові кредити в національній валюті		
		504	П	Відстрочені довгострокові кредити в іноземній валюті		
		505	П	Інші довгострокові кредити банків у національній валюті		
		506	П	Інші довгострокові кредити банків в іноземній валюті		
51	Довгострокові векселі	511	П	Довгострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності	Той самий
		512	П	Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті		Той самий
		513	А	Довгострокові векселі, отримані в національній валюті		182
		514	А	Довгострокові векселі, отримані в іноземній валюті		Новий
52	Довгострокові розрахунки за облігаціями	521	П	Розрахунки за облігаціями	Усі види діяльності	Той самий
		522	П	Премія за випущеними облігаціями		
		523	КП	Дисконт за випущеними облігаціями		
53	Довгострокові розрахунки за орендою	531	П	Розрахунки з орендодавцем за фінансовою орендою	Усі види діяльності	531
		532	П	Розрахунки з орендодавцем за орендою цілісних майнових комплексів		532
		533	А	Розрахунки з орендарем за фінансовою орендою		181
		534	А	Розрахунки з орендарем за орендою цілісних майнових комплексів		Новий

№ 4 (111) травень-червень 2011 р.

Продовження табл. 1

Клас 5. ДОВГОСТРОКОВІ РОЗРАХУНКИ						
Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)			Сфера застосування	Аналог у діючому плані рахунків
Код	Назва	Код	Ознака	Назва		
54	Відстрочені податкові розрахунки	541	П	Відстрочені податкові зобов'язання	Усі види діяльності	54
		542	А	Відстрочені податкові активи		17
55	Інші довгострокові розрахунки			За видами розрахунків	Усі види діяльності	55, 183
56	*****					
57	*****					
58	*****					
59	*****					

Таблиця 2. - Рекомендований план рахунків (фрагмент)

Клас 6. ПОТОЧНІ (КОРОТКОСТРОКОВІ) РОЗРАХУНКИ						
Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)			Сфера застосування	Аналог у діючому плані рахунків
Код	Назва	Код	Ознака	Назва		
60	Короткострокові позики	601	П	Короткострокові кредити банків у національній валюті	Усі види діяльності	Той самий
		602	П	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті		
		603	П	Відстрочені короткострокові кредити в національній валюті		
		604	П	Відстрочені короткострокові кредити в іноземній валюті		
		605	П	Прострочені позики в національній валюті		
		606	П	Прострочені позики в іноземній валюті		
61	Короткострокові векселі	611	П	Короткострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності	Той самий
		612	П	Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті		Той самий
		613	А	Короткострокові векселі, отримані в національній валюті		341
		614	А	Короткострокові векселі, отримані в іноземній валюті		342
62	Розрахунки з покупцями й замовниками	621	АП	Розрахунки з вітчизняними покупцями й замовниками	Усі види діяльності	361
		622	АП	Розрахунки з іноземними покупцями й замовниками		362
		623	АП	Розрахунки з учасниками ФПГ		363
63	Розрахунки з постачальниками й підрядчиками	631	АП	Розрахунки з вітчизняними постачальниками й підрядчиками	Усі види діяльності	Той самий
		632	АП	Розрахунки з іноземними постачальниками й підрядчиками		
		633	АП	Розрахунки з учасниками ФПГ		
64	Розрахунки за податками й платежами	641	АП	Розрахунки за податками	Усі види діяльності	Той самий
		642	АП	Розрахунки за обов'язковими платежами		
		643	П	Податкові зобов'язання		
		644	А	Податковий кредит		
65	Розрахунки зі страхування	651	АП	За пенсійним забезпеченням	Всі види діяльності	Той самий
		652	АП	За соціальним страхуванням		
		653	АП	За страхуванням на випадок безробіття		
		654	АП	За індивідуальним страхуванням		
		655	АП	За страхуванням майна		
		656	АП	За страхуванням від нещасного випадку		

№ 4 (111) травень-червень 2011 р.

Продовження табл. 2

Клас 6. ПОТОЧНІ (КОРОТКОСТРОКОВІ) РОЗРАХУНКИ						
Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)			Сфера застосування	Аналог у діючому плані рахунків
Код	Назва	Код	Ознака	Назва		
66	Розрахунки за виплатами працівникам	661	П	Розрахунки за заробітною платою	Усі види діяльності	Той самий
		662	П	Розрахунки з депонентами		
		663	П	Розрахунки з іншими виплатами		
67	Внутрішні розрахунки	671	П	Розрахунки за нарахованими дивідендами	Усі види діяльності	Той самий
		672	АП	Розрахунки за іншими виплатами учасникам		Той самий
		673	АП	Розрахунки з дочірніми підприємствами		682
		674	АП	Внутрігосподарські розрахунки		683
		675	А	Розрахунки за кредитами членам кредитних спілок	Кредитні спілки	376
68	Розрахунки за іншими операціями	681	П	Розрахунки за авансами отриманими	Усі види діяльності	Той самий
		682	А	Розрахунки за авансами виданими		371
		683	АП	Розрахунки з підзвітними особами		372
		684	АП	Розрахунки за нарахованими доходами		373
		685	АП	Розрахунки за нарахованими витратами		684
		686	А	Розрахунки за претензіями		374
		687	А	Розрахунки за відшкодуванням матеріального збитку		375
		688	АП	Розрахунки з іншими контрагентами		377, 685
		689	АП	Поточна заборгованість за довгостроковими розрахунками		61
69	Резерв сумнівних боргів	За дебіторами			Усі види діяльності	38

Висновки

Запропоноване групування дозволяє, по-перше, не створювати проблем бухгалтеру при виборі бухгалтерського рахунку для відображення розрахунків із тим чи іншим контрагентом; по-друге, дає змогу швидко та з мінімумом помилок формувати баланс; по-третє, є максимально зручним при формуванні оперативної інформації для потреб різних ланок управління.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бородин А. Против поспешности в подготовке документов по реформе бухгалтерского учета / А. Бородин // Баланс. - 1999. - 20 декабря. - № 51 (280).
2. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність / [за ред. Ф. Ф. Бутинця]. - [3-тє вид., перероб. і доп.]. - Житомир : ПП "Рута", 2001. - 512 с.

3. Малькова Т. Н. Теория и практика международного бухгалтерского учета / Т. Н. Малькова. - [изд. 2-е, перераб. и доп.]. - СПб. : Изд. дом "Бизнес-Пресса", 2003. - 352 с.

4. Палий В. Ф. Современный бухгалтерский учет / В. Ф. Палий. - М. : Изд-во "Бухгалтерский учет", 2003. - 792 с.

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій та Інструкція про його застосування № 291 від 30.11.1999 р.

6. Рассулова Н. В. Учетная политика и расчеты: проблемы и пути решения / Н. В. Рассулова, И. А. Власова // Збірник наукових праць ДДАУ. - Донецьк, 2002. - Т. 3. - Вип. 9. - 225 с.

7. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учета / Я. В. Соколов. - М. : Финансы и статистика, 2000. - 496 с.

8. Чацкис Е. Д. Бухгалтерский учет: Основы теории и практики / Е. Д. Чацкис, А. Н. Лысюк, Т. П. Михайлова. - Донецк, 2003. - 466 с.

I. Vlasova

AN ALTERNATIVE MODEL OF ACCOUNTS' PLAN CONCERNING SETTLING AN ACCOUNT

The article was devoted to research a methods and methodology of accounting about settling an account. The plan of bookkeeping accounts was examined, the critical analysis was conducted too, and the contradictions and defects were detected. The author estimated the structure of bookkeeping accounts' plan, made recommendations to its improvement.

Key words: settling an account, a debt, bookkeeping accounts, a model of accounts plan, a class of accounts.

© I. Vlasova

Надійшла до редакції 24.05.2011

№ 4 (111) травень-червень 2011 р.